

Polityka estetyki. Literatura jako narzędzie zmiany społecznej w praktyce twórczej Brunona Jasińskiego to próba budowy nowego paradygmatu rozumienia twórczości futurysty. Dotychczasowe analizy przedstawiają go jako skandalistę, ale także innowatora i „teoretyka” awangardy. Następnie, w dominującym dyskursie literaturoznawczym, poeta „zmienia skórę”, oddając swe pióro na usługi „ideologii”, by jako pisarz socrealistyczny paść ofiarą reżimu, który popierał. Polemizuję ze stanowiskiem, według którego droga Jasińskiego od futuryzmu do socrealizmu daje się postrzegać jedynie jako przesilenie między dwoma antytetycznymi porządkami literatury. Odchodząc od koncentrowania się na kwestiach formalnych, podejmuję próbę opisu powinowactw między awangardą a socrealizmem. Przedstawiając koszarowy realizm w wykonaniu Jasińskiego raczej jako następstwo radykalizacji autora niż skutek przełomu, skupiam się na polityczności literatury oraz na tym, w jaki sposób polski futurysta definiował *telos* sztuki i jej rolę w wytwarzaniu tego, co wspólne. Niniejsza rozprawa jest próbą realizacji wieloaspektowego zadania badawczego. Pierwszym z obranych celów jest reinterpretacja twórczości Brunona Jasińskiego. Drugim, ukazanie związków między awangardą i socrealizmem. Ostatnie z dążeń dotyczy problematyki związanej z politycznością produkcji wiedzy. Pamiętając, że Jasiński dwukrotnie padał ofiarą dekretów potępienia pamięci (*damnatio memoriae*), argumentuję, że sposoby, w jakie zwykliśmy interpretować twórczość pisarza, bywały warunkowane przez urządzenia stalinizmu, jak i przez uprzedzenia wyrastające z etycznego podłoża antykomunizmu. By osiągnąć zdefiniowane cele badawcze, podstawowym językiem teoretycznym wywodu uczyniłem ontologię polityczną Jacquesa Rancièrè’a.

Pierwszy rozdział pracy poświęcam manifestom Jasińskiego. Uwypuklam w nim konstruktywistyczne ambicje teoretycznych pism autora. W kolejnym rozdziale, poszukując załączków rewolucjonizmu w jego poezji, skupiam się na tekstach pochodzących z pierwszych lat aktywności twórcy. Trzecia część dotyczy *Słowa o Jakubie Szeli*. Badam w niej rewolucyjną intensywność poematu, refleksje Jasińskiego na temat władania przez dyskursy oraz jego nieustające dążenia do uczynienia ze sztuki narzędzia, którego dałoby się używać w projekcie emancypacji mas chłopskich. Czwarty rozdział przynosi analizę antykolonialnego wątku *Pałę Paryż* oraz omówienie sposobu, w jaki pisarz zaprzęgał realizm do swojego projektu literackiego oraz projektował strategię rozsądzania centro-peryferyjnej logiki imperializmu. Piąty, ostatni rozdział rozprawy, poświęcam socrealistycznej powieści Jasińskiego *Człowiek zmienia skórę*, w której, emancypacyjne postulaty powtarzane przez pisarza od czasów jego manifestów, zaczynają produkować nowe hierarchie, miast oferować wyzwolenie.